

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-3-143 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-47/1180-421
Karar Tarihi : 14.9.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER: Hüseyin COŞGUN, Mazlum YALÇINKAYA

C. ŞİKAYET

EDEN : - Erdem KILINÇ
Çay Mah. İsmet Paşa Cad. No:60 Gökçebey/Zonguldak

20 **D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILAN:**

- Elif Unlu Mamüller
İsmet Paşa Caddesi No:95 Gökçebey/Zonguldak

- Öz Trabzon Odun Ekmek Fırını
Çay Mahallesi Fırın Sokak No.2/B Gökçebey/Zonguldak

- Güven Halk Ekmek Karakaş Market
İsmet Paşa Caddesi No:79 Gökçebey/Zonguldak

30 - Uğur Ekmek Fırını
Yeni Mahalle Atatürk Caddesi No: 64/1 Gökçebey/Zonguldak

E. DOSYA KONUSU : Zonguldak ili Gökçebey İlçesindeki bazı fırınların anlaşarak fiyat belirledikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Yapılan başvuruda özetle; Zonguldak İli Gökçebey ilçesinde faaliyet gösteren fırınların bir araya gelerek ekmek fiyatını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettikleri ifade edilerek gereğinin yapılması talep edilmiştir.

40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 15.6.2011 tarih ve 4493 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 4.7.2011 tarih ve 2011-3-143/İİ-11-382.HC sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulunun 14.7.2011 tarih ve 11-43/944-M sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 25.8.2011 tarih ve 2011-3-143/ÖA-11-382.HC sayılı Önaraştırma Raporu 25.8.2011 tarih ve REK.0.17.00.00-

50 110.02.02/319 sayılı Başkanlık önergesi ile 11-47 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda özetle; dosya konusu iddiaları destekler nitelikte herhangi bir bulguya ulaşamadığından incelemeye taraf teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41.maddesi uyarınca soruşturma açılmasına yer olmadığı ve başvurunun reddedilmesi gerektiği kanaat ve sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

60

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

70

“İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz” hükümleri ve “2002 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği”nin 3. maddesinde yer verilen tanım dikkate alındığında bir ürünün diğer bir ürünle aynı pazarda yer alabilmesi için bu ürünlerin tüketici gözünde nitelikleri, kullanım amaçları ve fiyatları açısından benzer olmaları ve birbirleriyle ikame edilmeleri gerekmektedir. Bununla birlikte talep ikamesine eşdeğer etki yarattığı durumlarda arz yönlü ikame edilebilirlik de pazarın tanımlanmasında dikkate alınabilir.

80

Günün her öğününde yemeklerle beraber tüketilebilen ekmeğe; sandviç, tost, hamburger gibi atıştırmalıklarda da kullanılan bir üründür. Ekmeği, üretim yöntemleri ve üretimde kullanılan malzemelerin çeşit ve miktarına göre, beyaz ekmeğe, pide ekmeğe, kepekli ekmeğe, light ekmeğe, çavdar ekmeği gibi alt ürün gruplarına ayırmak ve her bir ürün grubu için ayrı bir pazar tanımı yapmak mümkündür. Ancak, inceleme konusu dosya bakımından bu tür ayrı pazar tanımlarına gidilmeksizin ilgili ürün pazarı genel olarak “ekmeğe pazarı” olarak belirlenmiştir.

80

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Anılan Kılavuz hükümleri çerçevesinde teşebbüslerin mal ve hizmetlerinin arz ve talebi konusunda faaliyet gösterdikleri, rekabet koşullarının yeterince homojen ve komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olduğu için bu bölgelerden kolayca ayrılabilen bölgelerin ilgili coğrafi pazarı oluşturduğu söylenebilir.

90

Dolayısıyla, Zonguldak'a bağlı Gökçebeğ ilçesine Bartın'dan da ekmeğe girişi olduğu dikkate alınarak, Zonguldak ve Bartın illeri şeklinde bir coğrafi pazar tanımı yapmak mümkün olmakla birlikte, Kılavuz'un 20. maddesinde de işaret edildiği üzere, inceleme konusu olası alternatif coğrafi pazar tanımları çerçevesinde rekabet açısından endişe söz konusu olmadığından kesin bir ilgili coğrafi pazar tanımı yapılmasının gerekli olmadığı kanaatine varılmıştır.

I.2. Ekmeğe Fiyatının Tespitine İlişkin Mevzuat

Ekmeğe üretimi gerçekleştiren teşebbüsler, niteliklerine göre “esnaf” veya “tacir” olarak iki kategoride değerlendirilmektedir. Faaliyetlerini esnaf yahut tacir olarak sürdüren

100 ekmek üreticilerinin fiyatlandırma hususunda tâbi oldukları ilgili mevzuat da farklılık arz etmektedir.

I.2.1. Esnaf Odalarına Kayıtlı Esnaf Niteliğindeki Fırıncılar İçin Geçerli Mevzuat

Esnaf ve Sanatkârlar Odaları'na bağlı esnaf niteliğindeki işletmeler 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 62. maddesine göre belirlenen azami fiyatlara uymak durumundadırlar. Ekmeğin azami satış fiyatının tespitini düzenleyen ilgili madde şu şekildedir:

110 *"MADDE 62. — Bu Kanuna tabi esnaf ve sanatkârlarca üretilen mal ve hizmetlerin fiyat tarifeleri, bağlı buldukları odalarca hazırlanır ve odanın mensubu olduğu birlik yönetim kurulu tarafından fiyat tarifesinin sunulmasından sonra otuz gün içinde onaylanır veya reddedilir. Onaylanan fiyat tarifesi belediye, mülki amirlik ve ilgili odaya yedi gün içerisinde bildirilir ve bu andan itibaren yürürlüğe girer. Fiyat tarifeleri, uygulanacak azami hadleri gösterir.*

Belediyeler veya o yerin en büyük mülki amiri tespit edilen bu tarifeleri uygun bulmadıkları takdirde esnaf teşekkülü ile anlaşmaya varamazlarsa onbeş gün içinde o yerin mülki amirinin ya da görevlendireceği yardımcısının başkanlığında, ticaret ve sanayi veya ticaret odasından bir temsilci ile esnaf ve sanatkârlar odaları birliği temsilcisinden teşekkül edecek bir komisyonda görüşülüp karar verilmesini isteyebilirler.

120 *Komasyon kararları salt çoğunlukla alınır. Komasyon, tarifeleri uygun bulmadığı takdirde tarife yürürlükten kalkar.*

Komasyon kararına karşı, ilgililer yazılı bildirim tarihinden itibaren on gün içinde ticari davaları görmeye yetkili mahkeme nezdinde itirazda bulunabilirler. Bu mahkemenin kararı kesindir."

I.2.2. Ticaret Odalarına Kayıtlı Tacir Niteliğindeki Fırıncılar İçin Geçerli Mevzuat

130 Ticaret ve sanayi odalarına kayıtlı tacir ve sanayici niteliğindeki işletmeler ise, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu (5174 sayılı Kanun)'nun 12. maddesi ve bu maddeye dayanarak çıkarılan *"Tacir ve Sanayiciler Tarafından Üretilen Mal ve Hizmetlerin Azami Fiyat Tarifelerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik"* hükümleri çerçevesinde belirlenen azami satış fiyat tarifesine uymak durumundadırlar. Tarifenin belirlenmesi, tarifeye nasıl itiraz edileceği gibi diğer hususlar, Esnaf Odalarına kayıtlı fırıncı esnafı için geçerli olan mevzuata paralel bir şekilde düzenlenmiştir. 5174 sayılı Kanun'un *"Odaların Görevleri"* başlıklı 12. maddesinin (1) bendinde şu ifade yer almaktadır:

"Odaların görevleri şunlardır:

.....

140 *(1) Gerektiğinde 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu'nun 125 inci maddesinde sayılan mal ve hizmetlerin azamî fiyat tarifelerini, kendi üyeleri için, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliğe uygun olarak tespit etmek ve onaylamak."*

5174 sayılı Kanun'a dayanılarak, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan *"Tacir ve Sanayiciler Tarafından Üretilen Mal ve Hizmetlerin Azami Fiyat Tarifelerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik"*'in *"Amaç ve Kapsam"* başlıklı 1. maddesi de şu şekildedir:

"5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununa tâbi odalarca, üyeleri tarafından üretilen ve 507 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Kanununa tâbi esnaf ve sanatkârlar odaları tarafından belirlenmiş tarifelere konu mal ve

150 *hizmetlerin azami fiyat tarifelerinin kendi üyeleri için düzenlenmesi, uygulamaya konulması ve denetimi ile diğer usul ve esaslar bu Yönetmelikle düzenlenmiştir.”*

I.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.3.1. Yapılan Tespitler

Dosya konusu ile ilgili olarak önaraştırma sürecinde Gökçebey İlçesi'nde faaliyet gösteren ekmek fırınlarında raportörlerce yerinde inceleme yapılmış ve teşebbüs yetkilileri ile görüşmelerde bulunulmuştur. Söz konusu incelemelerde şikâyetçinin iddiasını destekler nitelikte herhangi bir bulguya ulaşılamamıştır.

160

Yerinde inceleme sırasında görüşülen fırınların yetkilileri, Bartın'dan ilçeye ekmek girişinin başladığı tarih olan 2010 yılı ramazan ayının yaklaşık 2 ay öncesine kadar ilçede 400 gram ekmeğin 1 TL'den satıldığı, ilçede Bartın'dan gelen 300 gram ekmek 50 Kuruş'tan satılmaya başladığında, aradaki fiyat farkının fazla olması sebebiyle hem müşterilerin şikâyetlerinin arttığı hem de mevcut talebin düştüğü, bunun üzerine Gökçebey Esnaf ve Sanatkârlar Odası aracılığıyla Zonguldak Esnaf Ve Sanatkârları Odaları Birliğine (Birlik) başvurulduğu ve 300 gram ekmeğin azami satış fiyatının 75 Kuruş olarak belirlendiği, tarifenin edinildiği ve halen aynı tarifenin kullanıldığı belirtilmiştir. Zonguldak Fırıncılar Pastacılar ve Simitçiler Odası Başkanı Tekin Şanal tarafından gönderilen fiyat tarifesi Kurum kayıtlarına intikal etmiş ve kendisi ile yapılan görüşmede, söz konusu yeni tarifeye, reel olarak ekmeğin fiyatının değişmediği, 100 gram ekmeğin yine 25 Kuruş olarak fiyatlandığı sadece ilçede üretilen ekmeğin Bartın'dan gelen ekmekle aynı gramajda olmasının sağlandığı, bu durumun 2002/13 sayılı Ekmek ve Ekmek Çeşitleri Tebliği'nde belirtilen ekmeğin en az 300 gram olarak imal edilmesi şartı¹ ile de uyumlu olduğu, Bartın'dan Gökçebey'e ekmek girişinin olduğu yaklaşık 15 aylık süre zarfında yeni tarifeye belirlenmiş fiyat dışında, her hangi bir farklı fiyatın uygulanmadığı, Bartın'dan gelen ekmeğin çoğunlukla 50 Kuruş olarak satıldığı fakat bu fiyatın altına inildiğinin de olduğu, Bartın'dan ilçeye ekmek girişinin durmasındaki en büyük etkenin, gelen ekmeğin kalitesinin halk tarafından yeterli bulunmaması ve bir süre sonra talebin kesilmesi olduğu belirtilmiştir.

170

180

I.3.2. Hukuki Değerlendirme

4054 Sayılı Kanun'un 4. maddesinde “*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacı taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylem ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır*” ifadesine yer verilmektedir.

190

Maddenin lafzından da anlaşılacağı üzere, teşebbüsler arasında gerçekleştirilen rekabetin kısıtlanması amacı ya da etkisi olan anlaşmalar yasaklanmaktadır. Önaraştırma döneminde yapılan inceleme ve görüşmelerde Gökçebey İlçe'sinde fırıncıların anlaşarak fiyat belirledikleri iddiasını destekler şekilde ilgili ürün piyasasında rekabeti kısıtlayıcı nitelikte herhangi bir bulguya ulaşılamamıştır.

¹ Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'ne dayanılarak çıkarılan 2002/13 sayılı Ekmek ve Ekmek Çeşitleri Tebliği'de 27.6.2008 tarihinde yapılan değişikliğe göre ekmek en az 300 gram ağırlıktan başlayarak 50'şer gram arttırılarak piyasaya sürülmelidir

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

200

Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.